

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р **Мариана Матеева Петрова,**

ISMA, Рига, Латвия

ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**“

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

докторска програма: „**Финанси, застраховане и осигуряване**“

Автор: Богдан Чернявски,

Тема: „**Финансово стимулиране развитието на логистичната дейност в строителния отрасъл на Полша**“

Научни консултанти: професор, д.ик.н. Игор Геннадиевич Бритченко,

доцент д-р Радостин Вазов

1. Общо описание на представените материали

Със заповед №185 /22.11.2021 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов съм определена за рецензент в научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „**Финансово стимулиране развитието на логистичната дейност в строителния отрасъл на Полша**“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“.

Предадените от **Богдан Чернявски** материали включват документи по представен опис: автобиография, справка за научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд; дисертационен труд; автореферат. Докторантът е приложил списък и копия на публикациите по темата на дисертационния труд: 11 публикации.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Богдан Чернявски е магистър по икономика от Държавен Аграрно-икономически университет в Херсон, Украйна. Работи на мениджърски позиции в ключови компании с широк спектър на дейности.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Формулирана тема е посветена на актуален и значим за съвременните условия управленски проблем: теоретичните и практическите аспекти на функционирането на логистичната система с цел повишаване на финансово-икономическата конкурентоспособност на логистичните компании в различни сектори на икономиката.

Изследователската теза е правилно формулирана и моделира логиката на дисертационното изследване и приложения аналитичен инструментариум.

Дисертационният труд е структуриран в съответствие с поставената цел, научноизследователските задачи, работната теза, обекта и предмета на изследването и отразява подхода на автора към изследваната тема.

4. Познаване на проблема

Образованието, квалификацията и професионалното развитие на **Богдан Чернявски** са дали възможност задълбочено и обективно да формулира и оцени проблемите, изследвани в дисертационния труд.

Използвани и анализирани са 253 литературни и интернет източници на специализирана научна литература на полски, украински, руски и английски език.

5. Методика на изследването

За реализиране на поставената цел и за решаване на изследователските задачи се използват теоретични и емпирични методи на изследване, методи за моделиране и прогнозиране, които формират основата за използване на моделирането в логистиката.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от увод, изложение в три глави, заключение, списък с основните научни и научно-приложни приноси, списък с публикации по темата, литература, списък с включени фигури и 4 приложения. Разработката е в обем от 193 страници, основният текст (без приложенията и библиография) е от 163 страници. Представени са 14 таблици и 43 фигури. Списъкът с използваните литературни източници включва 253 броя, на полски, украински, руски и английски език.

Обектът и предметът на изследването са ясно и поотделно дефинирани:

Обект на изследване на научния труд е процесът на влияние на логистиката върху повишаване икономическата ефективност и функциониране на строителния бизнес.

Предмет на настоящата разработка са теоретически, методически и практически аспекти от организацията на системата от финансови стимули за логистиката като един от ключовите фактори за обезпечаване ефективното развитие на строителството в Полша.

Целта на дисертационния труд е обосноваване на комплексна стратегия, механизми и инструменти за финансово стимулиране развитието на националната логистична система в строителния отрасъл на Полша.

Съгласно поставените цели в дисертацията са формулирани следните задачи:

-да се проучат теоретическите и методическите основи за ефективно развитие на логистиката в строителния бизнес, и да се покаже ролята на финансовото стимулиране и нейното развитие;

-да се анализират факторите и предпоставките за ефективно развитие на полската транспортно-логистичната система, да се оцени съвременното състояние, а също нивото и качеството на логистичните услуги в строителния отрасъл;

-да се определят основните насоки, изследователските механизми и да се обосноват действените инструменти за финансово стимулиране развитието на националната логистична система в строителния отрасъл на Полша;

-да се разработи и предложи за внедряване метод за предимство на избора от инструменти за финансово стимулиране развитието в строителния отрасъл на регионално равнище, оценявайки транспортно-логистичния и финансово-инвестиционния потенциали на региона.

Поставената цел е значима за икономическата система, а решаването на задачите осигурява нейното постигане.

В първа глава „**Теоретични и методични основи на ефективното развитие сферата на логистиката в строителството**“ е разкрита същността на логистичната система: определени са теоретичните основи на нейното ефективно развитие; обосновано е значението и ролята на логистиката като стратегически инструмент за развитие на строителния отрасъл. Изследвани са методическите подходи за определяне ефективността на логистичните процеси и оценки на финансовото стимулиране в строителната дейност.

Резюмирайки изложеното в трите параграфа, в края на първа глава авторът прави извод, че използването на логистиката в строителната дейност е способно както многократно да увеличи предимствата, така и значително да нивелира съществуващите недостатъци. И тези потенциални възможности произлизат непосредствено от самата природа на логистиката, инструментариумът, който е предназначен за постигане на свързаност и синергия във финансово-икономическите интереси на всички участници в строителния бизнес, отразени, преди всичко в системата от показатели и тяхната дейност.

Във втора глава „**Анализ на съвременното развитие на логистичната система в Полша**“ научните търсения са насочени към оценка на факторите и предпоставките, съвременното

състояние на развитие в полската логистичната система. Направена е и диагностика на влиянието в съвременните логистични подходи за развитието на строителния отрасъл.

Анализът в края на втора глава резюмира че транспортно-логистичния потенциал на Полша е представен от всички видове транспорт, нужни елементи на линейната и точковата инфраструктури с позитивна динамика на развитието, което, на свой ред обуславя ефективността на развитие съпътстващите отрасли на народното стопанство, в това число и строителния сектор в икономиката.

Наблюдава се умело боравене с инструментариума на научните изследвания. Информацията е анализирана многоаспектно.

В **трета глава** на дисертацията са разкрити ролята и значението на държавната поддръжка за развитието на логистичния и строителен отрасли в полската икономика; направено е изследване на финансовата поддръжка за внедряване технологични иновации с цел ефективното развитие на националната сфера за логистика и мрежа от доставки, предложен е организационно – управленски модел за повишаване ефективността на развитие в строителния бизнес на база селективния избор от инструменти за финансово стимулиране.

Дисертацията се фокусира върху факта, че подкрепата на полското правителство за развитието на вътрешната транспортна и логистична система става приоритет, тъй като тази индустрия е в състояние да генерира значително увеличение на brutния вътрешен доход в държавния бюджет и да се превърне в една от основните източници за осигуряване на конкурентоспособност на държавата.

В дисертацията се предлага въвеждане на организационно-управленски модел за избор на финансови инструменти за стимулиране развитието на строителната индустрия. Моделът е базиран на авторска матрица за избор на инструменти за финансово стимулиране на регионално ниво. Предложената методология, базирана на сравнителна оценка на транспортно-логистичния и финансово-инвестиционния потенциал, е насочена към разумен избор на конкретни инструменти за финансово подпомагане, както и повишаване нивото на възвращаемост от тяхното прилагане в регионите на Полша.

Финансовите инструменти, които се препоръчват да се използват за стимулиране на бизнес активността в строителния сектор, са групирани според естеството на тяхното въздействие върху строителния бизнес. Общият набор от всички инструменти е разделен на група А (инструменти за преки финансови стимули), група Б (инструменти за преки и непреки финансови стимули), група В (инструменти за непряко финансово подпомагане).

Практическата стойност на предложения модел е фокусирана върху възможността за неговото използване при разработването и прилагането на финансово-икономически стратегии за развитие на регионите, както и на строителния сектор на икономиката като цяло.

Дадени са насоки и са изведени препоръки за практическо използване на методологията въз основа на взаимовръзките между отделните ѝ компоненти.

Прави впечатление задълбочеността на изводите съпътстващи всяка глава, както и обосноваването на общите изводи и направените предложения, с което научната теза е доказана.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Запознаването с дисертацията позволява да се прецени, че целта на изследването е постигната, а произтичащите от нея задачи са получили адекватни решения. Като следствие на това в мен се формира убеждението, че в дисертационния труд са налице достатъчно доказателства за научно-приложни приноси.

Приемам формулираните от автора научни и научно-приложни резултати:

Научни резултати:

-обоснована и предложена е организационно-управленска структура на логистичната система в строителството, отчитаща спецификата във взаимоотношенията на всички свързани и взаимосвързани субекти, отразяваща всички логистични процеси и функции на управление предвид координация дейността на всички участници във веригата доставки;

- определени и допълнени са свойствата на логистичната система, която представлява изкуствена, сложна, открита, технико-технологична, екологична, социално-икономическа, пространствено-времева система за оптимизационно моделиране доставката на точната стока в точното време за конкретния потребител;

-идентифицирана и оценена е ролята на логистиката като един от ключовите организационно-стимулиращи фактори в сферата на услугите: в широк смисъл или на макрониво, който е представен като съвкупност на ниво национални и/или глобални икономики; в тесен смисъл, или на мезо-ниво, логистиката играе водеща роля в повишаване ефективността и подреждането на териториално-локалната икономика.

Научно-приложни резултати:

-предложен е комплекс от методически препоръки за оценка на транспортно-логистичния и финансово-инвестиционния потенциали, което позволява да се оцени количественото и качествено наличие на базисни условия за развитие строителния отрасъл в региона;

-разработен е организационно-управленски модел за повишаване ефективността в развитието на строителния бизнес въз основа селективния избор от инструменти за финансово стимулиране;

-за практическото прилагане е предложена матрица от управленски решения по избора на приоритетни инструменти за финансово стимулиране развитието в строителния сектор на

икономиката, основаваща се на интегрална оценка в транспортно-логистичния и финансово-инвестиционния потенциали на регионите.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Резултатите от изследванията по темата на дисертацията са коректно представени пред научната общност с 11 научни публикации. Те са показател за задълбочените научни интереси на докторанта, както и че научните приноси в дисертацията са лично дело на докторанта. Публикациите се отличават с целенасоченост и аналитичност, добре аргументирана авторова позиция, отразяват постиженията на дисертационния труд, получени в хода на изследванията.

Не ми е известно резултати от изследването в дисертационния труд да са цитирани от други автори.

Прави впечатление, че въпреки компетенциите на автора, няма нито една публикация в чуждестранно издание, или издание с IF/IR, а всички публикации са направени в български научни издания, като логично преимуществено това са официални научни издания на ВУЗФ.

Приложените публикации преимуществено са публикувани в сборници от конференции, 2 публикации са под печат, а 7 с характер на тезиси.

Има една самостоятелна публикация и една в съавторство в колективна монография, както и една самостоятелна статия под печат и една в съавторство с научния ръководител в списание на ВУЗФ.

Няма приложени разделителни протоколи, при което приемам участието за равностойно.

9. Лично участие на докторанта

Представеният дисертационен труд на тема **„Финансово стимулиране развитието на логистичната дейност в строителния отрасъл на Полша“** е добросъвестно осъществено научно-приложно изследване.

Не се съмнявам в личния принос на докторанта, изразяващ се в задълбочено изследване, творческо мислене и по-нататъшно развитие на теорията и решавания в работата проблем, а именно изучаване и развитие на теоретичните и практически аспекти на функционирането на логистична система, с цел осигуряване на повишаване на финансовата и икономическа конкурентоспособност на логистичните компании в различни сектори на икономиката и конкретно в строителния отрасъл на Полша.

10. Автореферат

Авторефератът е в обем от 29 страници и е изготвен съгласно изискванията на ЗРАС и ППЗРАС. Той е издържан в структурно отношение и коректно отразява логиката и последователността на дисертационния труд. Показва уменията на докторант Богдан Чернявски да синтезира и обобщава, за да представи своите най-важни идеи и изводи.

Към автореферата липсва списъка с публикациите по темата, но те са оформени в отделен списък.

11. Критични забележки и препоръки

Интересен представлява отговорът на следния въпрос: Ще се променят ли заключенията от работата поради въздействието на пандемията Covid-19?

Представената научна работа ясно показва професионализма, добрата теоретична подготовка и доказаните възможности за по-нататъшни изследвания на докторанта.

Препоръчително е научните изследвания на докторанта да продължат и в бъдеще по изследваната проблематика и резултатите от тях да бъдат публикувани в индексирани и рецензирани международни научни издания, за което докторантът има богат практически опит и научен потенциал.

12. Лични впечатления

Не познавам лично докторанта. Нямаме съвместни публикации и разработки.

Впечатленията ми са от дисертационния труд, автореферата и публикациите по дисертацията. Те показват сериозен и ерудиран изследовател, добросъвестен научен работник със задълбочена теоретична подготовка и доказана способност за самостоятелни научни изследвания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантът **Богдан Чернявски притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.

8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор”** на **Богдан Чернявски** в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“.

04.01.2022 г.

РЕЦЕНЗЕНТ: .....

проф.д-р Мариана Петрова